

TEISMINĖS MEDIACIJOS PRAKTIKOS TEISMUOSE APIBENDRINIMAS

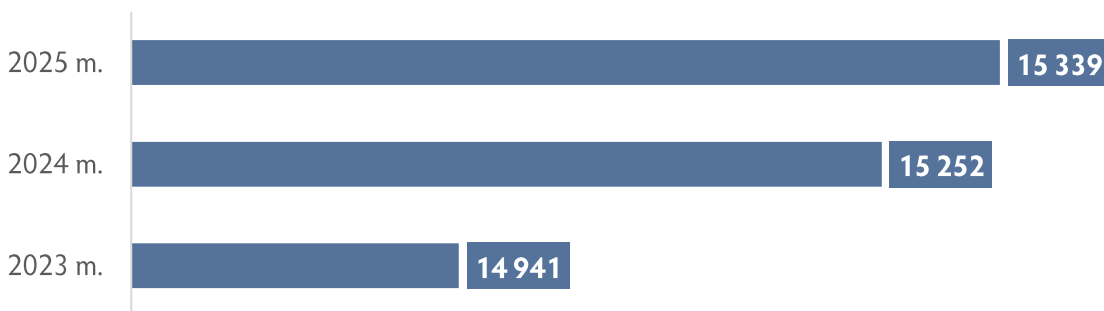
2025

LIETUVOS
TEISMAI

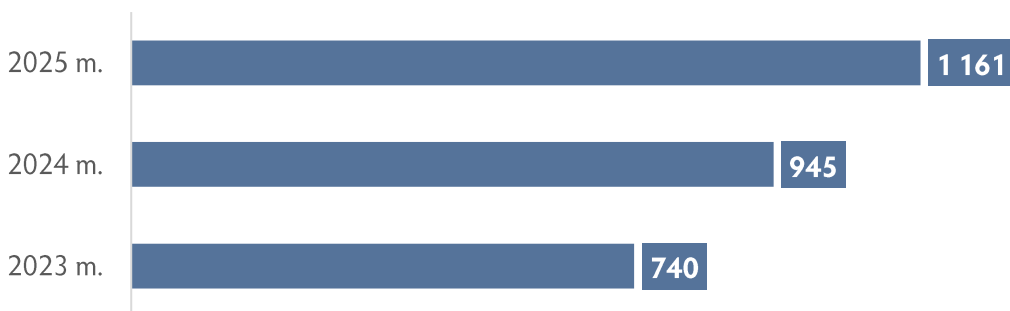
Bendros bylų nagrinėjimo teismuose tendencijos rodo, kad 2025 m., lyginant su ankstesniais metais, padaugėjo bylų dėl šeimos teisinių santykių (dėl santuokos nutraukimo, išlaikymo vaikams priteisimo ir kt.)

Išnagrinėtų bylų dėl šeimos teisinių santykių pasiskirstymas:

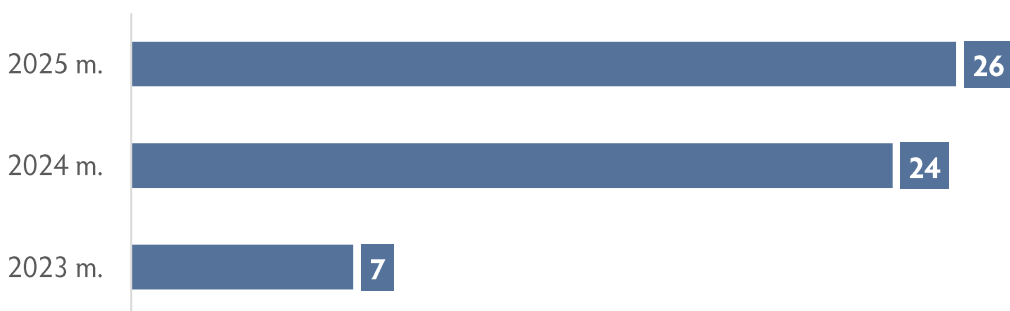
Padaugėjo civilinių bylų, perduotų teisminei mediacijai: 2025 m. buvo inicijuota 1161 teisminė mediacijos civilinė byla, t. y. daugiau nei 2024 m. – 945 bylos (2023 m. – 740 bylų).

Civilinių bylų dėl perduotų teisminės mediacijos procesų pasiskirstymas:

Administracinėse bylose buvo inicijuoti 26 mediacijos procesai (2024 m. – 24 mediacijos procesai, 2023 m. – 7 mediacijos procesai).

Mediacijos procesai administracinėse bylose:

Analizuojant duomenis apie teisminei mediacijai perduotas civilines bylas, matyti, kad 2025 m. 1152 teisminės mediacijos procesuose teismo mediatoriais buvo paskirti teisėjai, o 60 teisminės mediacijos procesų teismo mediatoriais buvo paskirti kitų profesijų atstovai, pvz., advokatai, buvę teisėjai, teisėjų padėjėjai, psichologai ir kt. (2024 m. 935 teisminės mediacijos procesuose teismo mediatoriais buvo paskirti teisėjai, o 35 teisminės mediacijos procesuose teismo mediatoriais buvo paskirti kitų profesijų atstovai). Pažymėtina, kad nuo 2021 m. sausio 1 d. tiek civilinėse, tiek administracinėse bylose teisminę mediaciją turi teisę vykdyti visi į Lietuvos Respublikos mediatorių sąrašą įrašyti mediatoriai.

Kaip ir ankstesniais metais, didžiausią civilinių bylų, perduotų teisminei mediacijai, skaičių sudaro bylos, kylančios iš šeimos teisinių santykių, su prievolių teise susijusios bylos ir bylos, kylančios iš daiktinių teisinių santykių.

Teisminei mediacijai perduotų civilinių bylų kategorijos:

- bylos dėl šeimos teisinių santykių – 2025 m. – 518 (2023 m. – 345 bylos, 2024 m. – 414 bylų);
- bylos, kylančios iš daiktinių teisinių santykių, – 2025 m. – 222 (2023 m. – 125 bylos, 2024 m. – 177 bylos);
- su prievolių teise susijusios bylos – 2025 m. – 349 (2023 m. – 251 byla, 2024 m. – 267 bylos);
- bylos dėl juridinių asmenų – 2025 m. – 41 (2023 m. – 29 bylos, 2024 m. – 15 bylų);
- bylos su tarptautiniu elementu – 2025 m. – 12 (2023 m. – 12 bylų, 2024 m. – 14 bylų);
- bylos dėl paveldėjimo – 2025 m. – 15 (2023 m. – 14 bylų, 2024 m. – 14 bylų);
- kitos bylos – 2025 m. – 76 (2023 m. – 32 bylos, 2024 m. – 44 bylos).

Pastebėtina, kad viena mediacijos byla gali būti priskirta kelioms kategorijoms.

Administraciniame procese mediacija dėl šio instituto naujumo ir administracinių ginčų teisinių santykių specifiškumo kol kas nėra dažnai taikoma, taigi įžvelgti ryškesnes tendencijas kol kas sudėtinga.

Teisminei mediacijai perduotų administracinių bylų kategorijos:

- Aplinkos apsauga – 8
- Žemės teisiniai santykiai – 4
- Statyba – 4
- Nacionalinių, Europos Sąjungos ir užsienio institucijų finansinė parama – 2
- Civilinė atsakomybė už žalą, atsiradusią dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, – 2
- Teritorijų planavimas – 1
- Valstybės tarnautojo statuso įgijimas, pasikeitimas, praradimas ir atsakomybė – 1
- Kiti – 3
- Kiti ginčai viešojo administravimo srityje – 1

Remiantis LITEKO ataskaitų duomenimis, daugiausia civilinių bylų teisminei mediacijai perdavė apylinkių teismai – 1035 civilines bylas. Bendrosios kompetencijos apygardų teismai teisminei mediacijai perdavė 120 civilinių bylų. Taigi, 89,2 proc. teisminei mediacijai perduotų bylų sudaro apylinkių teismų perduotos civilinės bylos, bendrosios kompetencijos apygardos teismų – 10,3 proc.

Regionų administracinis teismas teisminei mediacijai perdavė 26 administracines bylas.

Eil. Nr.	Teismas	Teisminei mediacijai perduotų bylų skaičius
1	Vilniaus miesto apylinkės teismas	242
2	Kauno apylinkės teismas	184
3	Klaipėdos apylinkės teismas	161
4	Vilniaus apygardos teismas	82
5	Marijampolės apylinkės teismas	78
6	Vilniaus regiono apylinkės teismas	74
7	Šiaulių apylinkės teismas	72
8	Panevėžio apylinkės teismas	54
9	Utenos apylinkės teismas	49
10	Alytaus apylinkės teismas	47
11	Telšių apylinkės teismas	47
12	Tauragės apylinkės teismas	27
13	Regionų administracinis teismas	26
14	Klaipėdos apygardos teismas	14
15	Kauno apygardos teismas	12
16	Panevėžio apygardos teismas	9
17	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	6
18	Šiaulių apygardos teismas	3
19	Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas	0
Iš viso:		1187

2025 m. daugiausia civilinių bylų teisminei mediacijai perdavė Vilniaus miesto apylinkės teismas.

Pastebėtina, kad Vilniaus apygardos teismo veiklos teritorijoje veikiantys teismai teisminei mediacijai perdavė daugiausia civilinių bylų – 398, Kauno apygardos teismo veiklos teritorijoje – 321, Klaipėdos apygardos teismo veiklos teritorijoje – 202, Šiaulių apygardos teismo veiklos teritorijoje – 122, Panevėžio apygardos teismo veiklos teritorijoje – 112.

2025 m. buvo baigti 1095 teisminės mediacijos procesai, 53 proc. iš jų pasirašytos taikos sutartys.

2025 m. civilinėse bylose pabaigti 1078 mediacijos procesai, administracinėse bylose – 17, civilinėse bylose sudarytos 565 taikos sutartys, administracinėse bylose – 10.

Teisminės mediacijos procesai 2023–2025 m.

Pasibaigusių teisminės mediacijos procesų skaičius	2023	2024	2025
Pasibaigusių teisminės mediacijos procesų skaičius	671	819	1095
Sudaryta taikos sutarčių	309	392	575

Teisminės mediacijos nutraukimo priežastys:

- ginčo šalims pasitraukus iš teisminės mediacijos proceso – 2025 m. – 377 (2023 m. – 239 bylos, 2024 m. – 319 bylų);
- pasibaigus teisminės mediacijos terminui – 2025 m. – 39 (2023 m. – 16 bylų, 2024 m. – 31 byla);
- teismo mediatoriui nutraukus teisminės mediacijos procesą – 2025 m. – 103 (2023 m. – 67 bylos, 2024 m. – 77 bylos);
- teismo mediatoriui nusišalinus nuo bylos nagrinėjimo – 2025 m. – 1 (2023 m. – 0 bylų, 2024 m. – 0 bylų).

Pastebėtina, kad, pradėjus taikyti privalomą šeimos mediaciją iki kreipimosi į teismą, į teismą patenka sudėtingesni šeimos ginčai, kur neretai susitaikymo perspektyvos yra sudėtingesnės. Todėl ir teisminės mediacijos procesai sudėtingėja ir didėja iš jų pasitraukiančių be taikaus susitarimo asmenų skaičius.

TEISMINĖS MEDIACIJOS KOMISIJA

Teisminės mediacijos komisija yra Teisėjų tarybos sudaryta nuolatinė komisija, priimanti sprendimus dėl mediatoriaus statuso suteikimo teisėjams, pageidaujantiems vykdyti mediatoriaus veiklą, dėl mediatoriaus statuso panaikinimo, taip pat apibendrinanti teisminės mediacijos praktiką teismuose ir nagrinėjanti kitus klausimus, susijusius su teismine mediacija. Teisminės mediacijos komisija sudaroma Teisėjų tarybos įgaliojimų laikui iš 9 narių, 6 iš jų turi būti teisėjai.

2025 m. Komisijos sudėtis buvo:

1. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėja, Teisminės mediacijos komisijos pirmininkė Dalia Vasarienė
2. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas Irmantas Šulcas
3. Regionų administracinio teismo teisėja Sigita Fomičiova
4. Klaipėdos apygardos teismo teisėjas, šio teismo pirmininkas Marius Dobrovolskis
5. Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjas, šio teismo pirmininko pavaduotojas Jan Maciejevski
6. Alytaus apylinkės teismo Alytaus rūmų teisėja, šio teismo pirmininko pavaduotoja Živilė Janavičienė
7. Vilniaus universiteto Teisės fakulteto dekanė doc. dr. Vigita Vėbraitė
8. Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos Privatinės teisės instituto profesorė dr. Agnė Tvaronavičienė
9. Lietuvos mediatorių rūmų narė Odeta Intė

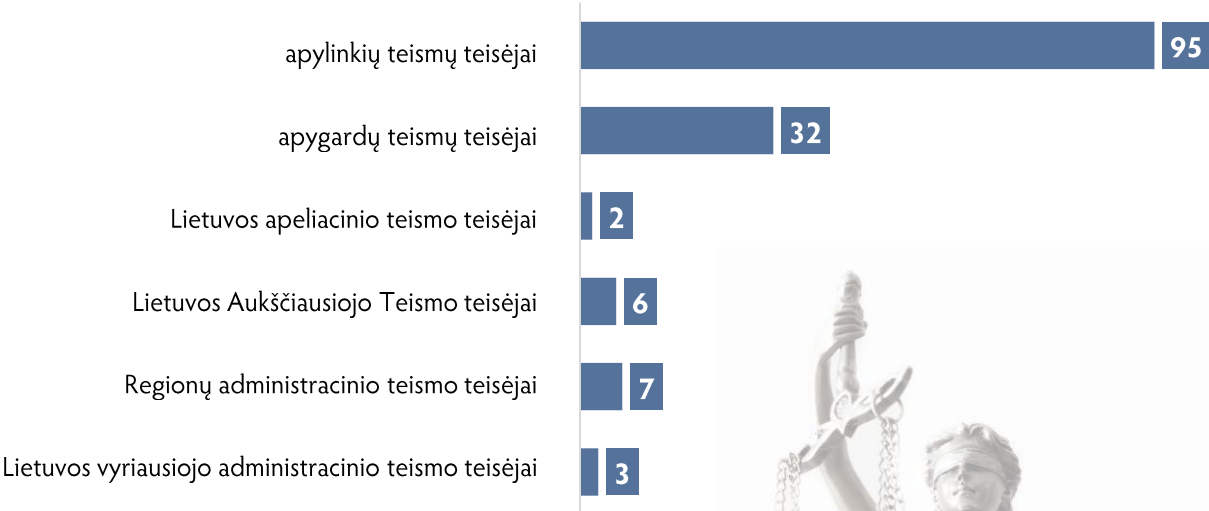
2025 m. Komisija surengė 6 posėdžius (2024 m. 4 posėdžius), kurių metu priėmė sprendimus:

- dėl teismo mediatoriaus statuso suteikimo teisėjams – 9 teisėjams suteiktas mediatoriaus statusas (2024 m. – 7 teisėjams); 6 teisėjai įrašyti į teisėjų, kuriems suteiktas mediatoriaus statusas, sąrašą;
- dėl teismo mediatoriaus statuso panaikinimo – niekam nepanaikintas mediatoriaus statusas;
- 1 teisėjas, turintis mediatoriaus statusą, atleistas iš teisėjo pareigų sulaukęs įstatyme numatyto pensinio amžiaus. Tokioje situacijoje asmuo mediatoriaus statusą teisės aktų numatyta tvarka išsaugo, tačiau yra išbraukiamas iš teisėjų, kuriems suteiktas mediatoriaus statusas, sąrašo ir mediatoriaus veiklą gali tęsti bendradarbiaudamas su Lietuvos mediatorių rūmais.

Iš 15 teisėjų, kuriems suteiktas mediatoriaus statusas ir kurie įrašyti į teisėjų mediatorių sąrašą, 3 yra iš Vilniaus miesto apylinkės teismo, 1 – Regionų administracinio teismo, 1 – Tauragės apylinkės teismo, 2 – Panevėžio apylinkės teismo, 3 – Utenos apylinkės teismo, 1 – Marijampolės apylinkės teismo, 1 – Kauno apylinkės teismo, 2 – Klaipėdos apylinkės teismo, 1 – Šiaulių apylinkės teismo.

2025 m. pabaigoje teismo mediatoriaus statusą turėjo 145 teisėjai. Daugiausia teisėjų mediatorių dirba apylinkių (95) ir apygardų teismuose (32)

Teismo mediatorių teisėjų skaičius 2025 m.

Teisėjų, kuriems suteiktas mediatoriaus statusas, skaičius pagal teismus

Eil. Nr.	Teismas	Teisėjų, kuriems suteiktas mediatoriaus statusas, skaičius teisme
1	Klaipėdos apylinkės teismas	23
2.	Kauno apylinkės teismas	17
3.	Vilniaus miesto apylinkės teismas	15
4.	Vilniaus apygardos teismas	13
5.	Kauno apygardos teismas	8
6.	Klaipėdos apygardos teismas	7
7.	Panevėžio apylinkės teismas	7
8.	Regionų administracinis teismas	7
9.	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	6
10.	Šiaulių apylinkės teismas	6
11.	Telšių apylinkės teismas	5
12.	Utenos apylinkės teismas	5
13.	Tauragės apylinkės teismas	5
14.	Vilniaus regiono apylinkės teismas	5
15.	Alytaus apylinkės teismas	4
16.	Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas	3
17.	Marijampolės apylinkės teismas	3
18.	Panevėžio apygardos teismas	3
19.	Lietuvos apeliacinis teismas	2
20	Šiaulių apygardos teismas	1
Iš viso:		145

34 teisėjai, kuriems suteiktas mediatoriaus statusas, yra pateikę informaciją apie savo specializaciją, t. y. nurodę, kad vykdo teisminę mediaciją iš šeimos teisinių santykių kylančiose bylose, civilinėse ar administracinėse bylose. Visi kiti vykdo teisminę mediaciją visų kategorijų bylose.

RENGINIAI / ĮVYKIAI

Nacionalinės teismų administracijos organizuoti mokymai

2025 m. Nacionalinė teismų administracija iš valstybės tam numatytų tikslinių lėšų savo valdomoje programoje „Teisėjų ir teismų personalo kvalifikacijos kėlimas“ pagal Teisminės mediacijos komisijos siūlomas rekomendacijas surengė trejus mokymus. Vieni, įvadiniai mokymai buvo skirti teisėjams, kurie nori tapti mediatoriais, kiti – teisėjams, kurie yra mediatoriai. Pirmuosiuose 16 akademinių valandų mokymuose pagal įvadinio mokymo programą dalyvavo 19 teisėjų. Kituose dvejuose mokymuose „Mediatoriaus praktinių įgūdžių tobulinimo dirbtuvės“ (16 akad. val.), skirtuose kvalifikacijai kelti, dalyvavo 29 teisėjai. Mediacijos mokymai teisėjams, kurie nori tapti mediatoriais, skirti įgauti teorinių bei praktinių žinių mediacijos srityje. Mokymai teisėjams, kuriems suteiktas mediatoriaus statusas, skirti žinioms gilinti ir praktiniams įgūdžiams mediacijos srityje gerinti.

Siekiant didinti teismo mediatorių kvalifikaciją, 2026 metais numatoma organizuoti mokymus teisėjams, kuriems suteiktas mediatoriaus statusas. Numatoma organizuoti ir į praktinių įgūdžių tobulinimą orientuotus mokymus, skirtus mediatoriaus vaidmeniui mediacijos procese, pasirengimo mediacijai ypatumams aptarti ir kt. Taip pat numatomos supervizijos ir mediacijos simuliacijos. Suplanuoti ir jau įvyko vieni įvadiniai mokymai, norintiems tapti mediatoriais, mokymuose dalyvavo 18 teisėjų.

Teisminės mediacijos 20-mečio konferencijoje – įžvalgos apie nueitą kelią ir ateities kryptis

2025 m. spalio 17 d. Vilniuje vyko konferencija „Dialogo architektūra: 20 metų teisminės mediacijos kelias“, skirta dvidešimt metų gyvuojančiam teisminės mediacijos institutui Lietuvoje pažymėti. Renginį organizavo Teisminės mediacijos komisija kartu su Nacionaline teismų administracija ir Teisėjų taryba.

Konferencijoje dalyvavusius teisėjus, mediatorius ir teismų sistemos atstovus pasveikino Teisėjų tarybos narė, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėja dr. Gabrielė Juodkaitė-Granskienė, Nacionalinės teismų administracijos direktorė Jurga Greičienė, Teisminės mediacijos komisijos pirmininkė dr. Dalia Vasarienė ir GEMME Europa prezidentė Frederique Agostini. Sveikinimo žodžius ir linkėjimus nuo teisingumo ministrės perdavė viceministrė Barbara Aliaševičienė.

Vilniaus universiteto Teisės fakulteto profesorius, advokatas ir mediatorius dr. Rimantas Simaitis pranešime „Teisminės mediacijos kelias Lietuvoje: istorinė perspektyva“ pristatė svarbiausius raidos etapus – nuo 2003 m. bandomojo projekto iki šiuolaikinės brandžios sistemos. Jis akcentavo, kad šiandien beveik penktadalis Lietuvos teisėjų yra teismo mediatoriai, o mediacija tapo esminiu įrankiu siekiant ne tik ginčų sprendimo efektyvumo, bet ir santykių išsaugojimo tarp šalių.

Apie dabartinę mediacijos situaciją kalbėjęs Teisminės mediacijos komisijos narys teisėjas Jan'as Maciejewski pabrėžė mediacijos populiarėjimą ir didėjančią teismų įsitraukimą. Pasak jo, per pastaruosius trejus metus mediacijos procesų skaičius nuosekliai augo, o praktika rodo, kad vis daugiau bylų pasibaigia taikiai susitarimu.

Diskusijoje „Quo vadis, teismine mediacija?“ dalyvavo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas dr. Artūras Driukas, Teisminės mediacijos komisijos pirmininkė dr. Dalia Vasarienė, advokatas dr. Rimantas Simaitis, Nacionalinės teismų administracijos direktorė Jurga Greičienė, buvusi Klaipėdos apygardos teismo teisėja, mediatorė Danutė Žvinklienė, Lietuvos mediatorių rūmų narės Indrė Kasiulaitė ir dr. Agnė Tvaronavičienė. Diskusijos dalyviai aptarė dabartinę mediacijos situaciją, tobulintinas kryptis, bendradarbiavimo su advokatais ir prokurais svarbą bei ateities iššūkius, iš kurių vienas – dirbtinio intelekto poveikis mediacijos procesui.

Antrojoje konferencijos dalyje Izraelio teisės filosofas ir mediacijos etikos ekspertas dr. Omer'as Shapira pristatė pranešimą „Teisėjo mediatoriaus vaidmens ribos ir etika“. Pranešėjas pasidalijo tarptautine patirtimi bei įžvalgomis apie teisėjo vaidmens balansą mediacijos procese Lietuvoje.

Renginio pabaigoje buvo pagerbti teisėjai mediatoriai, reikšmingai prisidedantys prie mediacijos sklaidos Lietuvos teismuose.

Atnaujinta GEMME organizacijos veikla

„GEMME Europa“ (Groupement Européen des Magistrats pour la Médiation / European Association of Magistrates for Mediation) buvo įkurta 2003 m. Tai Europos organizacija, vienijanti mediacija besidominčius ir ją taikančius esamus ir buvusius teisėjus, taip pat asocijuotus narius – teisininkus, mokslininkus, mediatorius ir kitus specialistus, prisidedančius prie taikaus ginčų sprendimo kultūros stiprinimo ir plėtos.

GEMME tikslai – mediacijos skatinimas, jos kokybės vystymas ir monitoringas.

GEMME turi Europos Tarybos stebėtojo statusą.

Skyrius „GEMME Lietuva“ buvo įkurtas 2018 metais. Pandemijos laikotarpiu skyriaus veikla buvo sustabdyta. 2025 m. kovo 10 d. posėdyje skyriaus „GEMME Lietuva“ veikla buvo atkurta, skyriaus pirmininke išrinkta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėja, teismo mediatorė dr. Dalia Vasarienė. Skyriaus sekretore išrinkta Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos profesorė dr. Agnė Tvaronavičienė.

Šiuo metu „GEMME Lietuva“ turi dešimt narių, tarp kurių – septyni teisėjai.

PASIŪLYMAI

Apibendrinami Teisminės mediacijos komisijos veiklą, siūlytume teismams ir toliau aktyviai palaikyti ir įgyvendinti teisminės mediacijos viešinimo iniciatyvas, atskleidžiančias teisminės mediacijos teikiamą naudą visuomenei.

Suprasdami teisminės mediacijos privalumus, sprendžiant šalių ginčus, teisėjus kviečiame jurisdikcinėje veikloje aktyviau taikyti ne tik taikinimo procedūras, bet ir nagrinėjamose bylose dažniau siūlyti šalims pasinaudoti teismine mediacija.

Pastebima, kad administraciniame procese teisminė mediacija galimai dėl šio instituto naujumo ir administracinių ginčų teisinių santykių specifiškumo kol kas nėra dažnai taikoma. Todėl teismų administratoriai ir teisėjai raginami aktyviai prisidėti prie teisminės mediacijos plėtos, skatinti ir taikyti taikius ginčų sprendimo būdus ne tik civiliniuose, bet ir administraciniuose ginčiuose. Toks požiūris padeda mažinti administracinių teismų darbo krūvį, taip pat prisideda prie efektyvesnio privačių asmenų ir valstybės biudžeto lėšų, skiriamų ginčų sprendimui teisme, naudojimo.

Bene svarbiausias teisminės mediacijos sėkmės veiksnys yra teigiamas teisėjų ir teismų administratorių požiūris į mediaciją. Atsižvelgdami į tai, teisėjams (ne tik teisėjams mediatoriams) siūlytume aktyviai dalyvauti mokymuose teisminės mediacijos tema, taip daugiau sužinoti apie teigiamus mediacijos aspektus, susipažinti su gerąja kitų šalių praktika. Keičiant požiūrį į teisminę mediaciją, reikalingas ir teismų administracijos įsitraukimas bei palaikymas, turėtų būti akcentuojama teisminės mediacijos nauda proceso šalims, teismų sistemai ir visai visuomenei.

Svarbu pažymėti, kad, net nesudarius taikos sutarties teisminės mediacijos metu, mediacija turi teigiamų aspektų: šalys tiesiogiai ar per atstovus kalbasi / diskutuoja tarpusavyje dėl esminių ginčo klausimų, bylai grįžus į teismą mažiau vadovaujasi emocijomis, teismas gali efektyviau nagrinėti bylą, operatyviau ištirti svarbias bylai aplinkybes, teismo proceso metu šalims tampa lengviau ieškoti sutarimo dėl vėlesnio taikaus ginčo išsprendimo. Mediacijos metu teisėjas mediatorius ne tik įgyja profesinių įgūdžių, bet skleidžia taikaus ginčo sprendimo kultūrą, taip parodydamas dar vieną teisėjo vaidmenį visuomenėje.

Teismų vadovus kviestume, įgyvendinant teismų administracinės veiklos priežiūros funkcijas, užtikrinti, kad duomenys apie teisminės mediacijos procesus LITEKO civilinės bylos kortelėje (Teisminės mediacijos proceso kortelėje) būtų tinkamai įvesti tam, kad teismo mediatorių veikla teisminės mediacijos procese atsispindėtų teisėjo veiklos ataskaitoje, darbo krūvyje, siekiant kaupti ir analizuoti tikslus duomenis apie teisminės mediacijos procesus. Dažniausiai pasikartojančios priežastys, dėl ko neapskaitomos teisminės mediacijos kortelės, – neįvesta teisminės mediacijos pabaigos data; neįvestas teisminės mediacijos rezultatas; nenurodyta, kad mediatorius paskirtas. Akcentuotinas kvietimas ir raginimas imtis reikiamų priemonių, kad teisėjų, nagrinėjančių administracines ir baudžiamąsias bylas, vykdoma mediacijos veikla būtų tinkamai apskaitoma ir į ją būtų teisingai atsižvelgiama organizuojant teisėjo darbo krūvį.

